

Siūlymų 2020-12-14 istorijos BP projektui apibendrinimas

Skelbiame siūlymų, gautų raštu atnaujinamos pagrindinio ugdymo istorijos bendrosios programos 2020-12-14 d. projektui, apibendrinimą. Dėkojame už gautus siūlymus. Juos gavome iš Lietuvos istorijos mokytojų asociacijos (LIMA), LIMA Kauno padalinio, Moksleivių sąjungos, Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos (URM), prof. dr. Deimanto Karvelio, Ringailės Tervydienės, Vilniaus J. Basanavičiaus progimnazijos mokytojos; Rūtos Brazlauskaitės; Kotrynos Bėčiūtės ir Renkuosi mokyti“ istorijos mokytojų bendruomenės; Lauryno Kudijanovo, Vilniaus Šv. Kristoforo gimnazijos mokytojo; Sonatos Bogavičienės; Kornelijaus Šleževičiaus; Kėdainių rajono istorijos mokytojų; Alytaus r. istorijos mokytojų; Rimanto Bazaro, Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos mokytojo; Igno Kaplerio; Jūratės Lauciūtės; Trakų Vytauto Didžiojo gimnazijos istorijos mokytojos.

Siūlymas	Atsižvelgta/neatsižvelgta	Pagrindimas kodėl neatsižvelgta
Galime vienoje vietoje aptikti „priežastis ir padarinius“, kitur <i>pasekmes</i> (psl. 7.) <i>Taip pat</i> „Taiko istorijos įgūdžius (..) (psl. 9.), kitur gebėjimus ...	Atsižvelgta	
Kompetencijų skiltyje ties 3.1 Pažinimo kompetencija trūksta informacijos apie <i>visapusišką Europos ir Lietuvos istorijos</i> (arba <i>kontekstinę Lietuvos ir Europos</i>) pažinimą ir suvokimą (jei jau nuo 5 klasės kalbama apie Lietuvą Europoje ir t.t.)	Atsižvelgta	
5. Pasiekimų raida Pasiūlymai: 1. „1.1. Įvykių, reiškinių priežastys ir padariniai“ pridėti: jog moksleiviai ne tik geba Nurodyti svarbiausių laikų reiškinių priežastis ir pasekmes, jas paaiškinti, vertinti ir pan., bet ir moka tarpusavyje palyginti laikus, suvokti tų laikų panašumus ir skirtumus; 2. konkretizuoti pasiekimų srities „4.3. Istorinio supratimo raiška“ formuluotes: <i>Naudodamas šiuolaikinių technologijų galimybes, kuria elementarų istoriją pasakojantį žemėlapi, maršrutą</i> (7-8 klasės turinys) bei <i>Naudodamas šiuolaikinių technologijų galimybes, kuria nesudėtingą interaktyvų, istoriją pasakojantį žemėlapi</i> (9-10 klasės turinys). Aiškiai nurodyti, apie kokias technologijas kalbama, kaip jomis mokyklos bendruomenė turėtų naudotis.	Atsižvelgta	
Mokymosi turinys		
5 klasė		
Laiko skaičiavimas ir chronologija yra labai sunkiai išmokstamas įgūdis 5-6 klasėse. Tad raginčiau paieškoti būdų kaip jį ugdyti, o ne palikti 7-os klasės kursui. Todėl siūlau:	Atsižvelgta, aprašyta Pasiekimų raidoje.	

<p>- 5 klasėje pirmame bloke išimti aspektą “Laiko suvokimas ir skaičiavimas skirtingais istoriniais periodais” (sąžiningai nematau daug pridėtinės vertės)</p> <p>- tą erdvę ugdymo plane atiduoti temai apie laiko juostas, jų kūrimą (čia galima lengvai susieti su mokinius dominančiomis temomis) ir temai apie istorijos šaltinių nagrinėjimo būdus, šaltinių patikimumo klausimą, jų lyginimą. Vadinamas melagienų plitimas yra didelė problema, tad manau reikalinga kuo anksčiau mokinius mokyti vertinti informacijos šaltinius.</p> <p>- 5 klasės antrame bloke išimti aspektą “Valdžia ir valstybė istorijoje”, kaip tematiškai mažai bendro turinį su likusiomis bloko temomis. Manau juo norėta supažindinti su valstybės sąvoka, ką patyręs mokytojas gali laisvai išdėstyti kalbėdamas apie Mindaugo Lietuvą.</p> <p>- atsiradusią erdvę skirti baltų kultūros nagrinėjimui, apimant ir baltų tikėjimą bei mitologiją (perkeliant temą iš 6 klasės kurso)</p>		
<p>Savo pastebėjimais norėčiau apginti 5-6 klasių istorijos BP projektą, manau, kad einama teisingu keliu. Taip teigiu turėdama mintyje šio amžiaus vaikų motyvaciją mokytis ir gebėjimus. 6 klasė yra tas laikas, kada jie dar turi didelę motyvaciją mokytis naujų dalykų, jiems viskas įdomu, jie smalsūs ir tai reikia išnaudoti. Mano nuomone, siūlomas 5-6 klasių istorijos BP projektas yra geras, nes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 5-6 klasėse mokiniai, kaip minėjau, dar labai smalsūs, imlūs visokioms įdomybėms, kuo ir pasižymi 5-6 klasės programa, tad, manau, tai leistų dar labiau sudominti mokinius istorijos mokslu jau nuo pirmųjų metų, kada jiems dėstomas šis dalykas. 2. Tačiau jų gebėjimai daugeliu atvejų dar neišneša didelių informacijos kiekių, kompleksinių didelių temų, tad smulkesnės temos, manau, būtų geriau (kas ir numatoma, kaip suprantu iš projekto). 3. Vien 5 klasės kurso neužtektų bendram istoriniam vaizdui susidaryti. Man susidaro įspūdis, kad, pvz., tokį dalyką kaip istorijos periodizacija siūlomame 6 klasės kurse būtų galima daug geriau įsisavinti, negu nuo tos klasės šokti, pavyzdžiui, į senovę, kai, mano nuomone, dar nebūtų tie esminiai dalykai perprasti. Nes tokio amžiaus mokiniams reikia ilgai kartoti ir kartoti ir kartoti tuos pačius dalykus. Siūlomame kurse, kaip suprantu, 	Atsižvelgta	

<p>atsiranda galimybė su temomis vis grįžti į tą periodizaciją, nagrinėti, kur čia kas vyko.</p> <p>4. Apskritai, 5-6 klasėse ypač svarbu užtikinti, kad mokiniai suprastų esminius bendrinius dalykus apie istorijos mokslą, ypač orientavimąsi istoriniame laike ir erdvėje. O kad būtų galima to pasiekti, reikia sąlygų vis ir vis apie tai kalbėti, ką ir leidžia siūloma istorijos BP programa.</p> <p>5. Pridėčiau dar ir tai, kad mokiniams, kad ir ką jie besimokytų, labai svarbu matyti, rasti sąsas su šiandiena. Siūlomame projekte (rekomenduojamuose istoriniuose siūžetuose) tų sąsajų tikrai nemažai jau yra nurodyta, kas mokytojui bus, be abejo, labai naudinga (kai pati programa skatina tas sąsajas daryti ir dar duoda konkrečių pavyzdžių apie ką kalbėti).</p> <p>Apibendrinant, man pačiai, kaip mokytojai, skaitant 5-6 klasių projektą, kyla noras jau dabar gilintis į siūlomus siūžetus ir nešti tai į pamokas, nes neabejoju, kad mokiniams tai būtų labai įdomu.</p>		
<p>Vienintelį pastebėjimą, kurį norėčiau išreikšti, tai būtų susiję su XIX a. didesnio dėmesio sutelkimu. Jis iki pat šiolei mokykloje lieka gana menkai pažįstamas, o moksleiviai (nebent mokytojas pats inicijuoja daugiau dėmesio skirti šiam laikotarpiui) nėra juo suinteresuoti. Taigi norėtusi daugiau temų būtent šiam laikotarpiui, kalbant apie 5-6 klases.</p>	<p>Atsižvelgta</p>	
<p>Istorija, tai nėra tik faktai ir mes negalime ruošti vaikų tik protų kovoms, tai mokslas ir to mokslo arba kaip jo mokytis reikia irgi mokytis mokykloje. Būtina tą daryti visose klasėse, tik gal pagal Jūsų pateiktą programos pavyzdį nereikėtų perkrauti tuo mokymu 5 klasės istorijos kurso. Sutinku, kad penktoje klasėje reikia pradėti aiškinti, kas ta istorija ir kaip su ja dirbti, bet gal ne tokia apimtimi. Tai, kas dabar įdėta programoje, vaikams būtų per daug ir per sudėtinga. Jeigu ir toliau liktumėte prie koncentrų, tai būtų galima ir toliau dėstyti 5-6 klasėje panašiai kaip dabar yra, bet apie istorijos mokslą dėti per pusę temų į 5 ir į 6 klasę, tai yra išskaidyti 5 klasės dalį apie dalyko mokymą per abi klases. Pvz.: 1 aspektą „<i>Laiko skirstymas ir skaičiavimas istorijos moksle</i>“ dėti penktoje klasėje kaip supažindinimą, nereikalaujant arba išimant dalį <i>europietiška tradicijai būdinga istorijos periodizacija (epochos) ir kiekvienam laikmečiui charakteringi bruožai. Su periodizacija galima supažindinti</i>, bet nereikalauti nusakyti kiekvienam laikmečiui charakteringų bruožų. Tą jau po truputį galima pradėti daryti šeštoje klasėje. Tuo</p>	<p>Atsižvelgta, papildytos temos apie laiko skaičiavimą, pakoreguotos temos, susijusios su šeimos istorija.</p>	

<p>pačiu prie šeštos klasės įdedant 2 aspektą „<i>Laiko suvokimas ir skaičiavimas skirtingais istoriniais periodais</i>“.</p> <p>Taip pat, dėstant istoriją, periodizacija turėtų būti labai svarbi visose klasėse. Aš pradžioje mokslo metų nuo 5 iki 8 klasės laiko skaičiavimui būtinai skiriu laiko, 5-6 klasėje po dvi pamokas, o trečią pamoką rašo trumpą atsiskaitymą, 7-8 klasėse po vieną pamoką, ir po to vėl trumpas atsiskaitymas. Taip kiekvienais metais aš gilinu jų žinias ir ypač gebėjimus apie istorinį laiką, jo skaičiavimą. Toliau 5 klasės programos 3, 6, 7 aspektus dėčiau į penktos klasės kursą, o 4, 5, 9 į šeštos klasės kursą. Tam turiu savo matymą, vaikų pajautimą. Priežasčių nevardinsiu, nes užimtų labai daug laiko.</p> <p>Dar toks pastebėjimas, kad reikia būti atsargiems su savo šeimos/giminės istorija. Gal tai ir gerai skamba, kad pradėdame nuo mažiausio darinio, bet jau kelinti metai neduo du vaikams jokių genealoginių medžių daryti ar pasakoti šeimos istorijų, nes kai kurie vaikai vengia pasisakyti apie savo tėvelius, kilmę. Kartais ir tėvai suklūsta, o kam to reikia, kad būtų atskleista šeimos istorija?</p> <p>5 klasės programos 8, 10 aspektus kelčiau prie kitų aspektų arba visai juos mesčiau lauk.</p> <p>II dalį „<i>Lietuva Europoje: asmuo, bendruomenė, valstybė</i>“ keisčiau pavadinimą į „<i>Lietuva: asmuo, bendruomenė, valstybė</i>“, o Lietuva Europoje būtų galima labiau akcentuoti šeštoje klasėje. Penktoje klasėje mokiniai turi pajusti Lietuvos istorijos galią, jiems tai patinka, priimtina jų amžiui, jiems tai labai labai įdomu. Šios dalies 1 aspektą „<i>Valdžia ir valstybė istorijoje</i>“ kelčiau į šeštos klasės kursą. Dėl tolimesnių šios dalies temų galima būtų diskutuoti, turbūt palikčiau beveik viską, kas buvo iki tol 2008 m. programoje tik sustiprinčiau XX a. pab.-XXI a. aspektus, nes jau penktokams neužtenka istorijos apie šiuos laikus, šiuolaikinius mūsų gyvenimo aspektus.</p>		
<p>Puiku, kad daugiau dėmesio skiriama asmeniui, kasdieniam gyvenimui, bet, paskaičius 5 ir 6 klasės programų turinį, norisi jas sukeisti vietomis. 5 kl. - Praeitis, dabartis ir istorijos mokslas. Lietuva Europoje: asmuo, bendruomenė, valstybė, o 6 kl. - Lietuva Europoje: istorija kasdienybėje. Lietuva Europoje: kultūra ir visuomenė.</p> <p>5 klasės turinys labai politizuotas. Juk 5 klasėje pagrindinis tikslas – skatinti domėtis, pažinti, kelti pasididžiavimą savo tauta, kraštu. 6 klasėje pasiūlytos temos apie kasdienį gyvenimą (įdomios) labai tiktų penktokėliams.</p> <p>5-6 kl. programoje pasigendame nuoseklumo (chronologinio, teminio), pozityvumo (tik kovos ir išlikimo klausimas). Negi nieko nekūrėm, neturim, nėra kuo didžiutis.</p>	<p>Atsižvelgta, koreguotos temos, struktūra. Istorinės raidos suvokimas aprašytas Pasiekimų raidoje.</p>	

<p>„iškritęs“ tarpukario laikotarpis, nėra LDK didikų giminių (išskyrus Barborą Radvilaitę, o kiti Radvilos ?). Jei 5 kl. kalbama apie Lietuvos istoriją, tai turėtume paliesti ir baltišką kultūrą. Programa neaiški, nes pagal turinį nesuprantami prioritetai. Bandoma užgriebti daug ir visko (ypač asmenybių 5 – 6 klasėse). Dėmesys skirtas neaiškiai pasirinktomis temoms, asmenybėms. Yra nuomonių, kad reiktų palikti išgrynintus Lietuvos ir Europos kursus. Pasigendama istorinės erdvės suvokimo temos (žemėlapis).</p>		
<p>Penktokams jau siūlomos „Politinės-socialinės erdvės istorijos bruožai (...) (išskirta - K. Š.) 5 klasei jau pateikiamos istorinės struktūros, <i>Fernand Braudel</i> turbūt apie tai net nesapnavo.</p> <p>Akivaizdžios klaidos ir nelogiškumai „Rašytinis šaltinis: dokumentas, laikraštis, laiškas, dienoraštis, meno kūrinys (išskirta - K. Š.) meno kūrinys ? ne vaizdinis šaltinis, be to visiškai programoje nėra vaizdinių kūrinių analizės, šių laikų dailininkų piešinių ypač 5-6 klasėse.</p> <p>Visiškai nėra technikos istorijos objektų. Klausimas kodėl ???</p> <p>„Herbo kūrimo principai (..)“ Visiškai nėra užsimenama apie didikų ir bajorų herbus, tai dar kartą įrodo, kad programoje yra politinės istorijos dominantė..</p> <p>2. dalis „Lietuva Europoje: asmuo, bendruomenė, valstybė (..)“ (psl. 15.) toliau apie asmenį istorijoje ne žodžio.</p> <p>Puslapyje 17 užsimenama apie „Senųjų amatų ir medžioklės istorija.“, o kur žvejyba juk mūsų protėviai gyveno šalia vandens telkinių, ne dykumoje.</p> <p>5-6 klasėje užsimenam apie islamą ir viskas užteks visam laikui, kitose klasėse, ypač 8 klasėje, apie tai negrįžtama. Nėra nei „Korano“, nei „Hidžros“ sąvokos, Mahometo asmenybės nepavyko rasti taip pat.</p>	<p>Atsižvelgta</p>	
<p>1. Moksliniais tyrimais, gerąja užsienio patirtimi nepagrįsti ir su socialiniais partneriais nederinti, kardinalūs turinio pokyčiai 5–6 klasėje, tokie kaip chronologija</p>	<p>Programa rengta vadovaujantis BP atnaujinimo</p>	

<p>paremto epizodinio Lietuvos ir Europos istorijos kurso, Lietuvoje tapusiu tradicija, panaikinimas.</p> <p>2. Prieštaravimai tarp 5–6 klasės programoje pateiktų mokinių pasiekimų ir pateikto mokymo turinio.</p> <p>3. Mokymo turinio 5–6 ir 7–10 klasėse apimčių disproporcijos ir didaktiškai nepagrįstas turinio nenuoseklumas.</p> <p>4. Dalies 5–6 klasių programoje pateikiamo turinio neatitiktis 11–12 metų mokinių amžiaus tarpsniui ir šio amžiaus mokinių turimoms istorijos dalyko žinioms ir gebėjimams.</p>	<p>gairėmis, Ruošiantis atnaujinimui buvo atlikta istorijos ugdymo turinio apžvalga, išanalizuotos Lietuvos ir kitų šalių socialinio ugdymo (istorijos) bendrosios programos, didaktikos tendencijos. Susipažinta su iki 2020 m. socialinio ugdymo ir ugdymo turiniu susijusiomis disertacijomis, tyrinėjimais, publikacijomis.</p> <p>Atlikta dokumentų analizė (Lietuva2030, Valstybinė švietimo 2013-2022 m. strategija, Geros mokyklos koncepcija ir kt.).</p> <p>Surinkta tarptautinių ir nacionalinių tyrimų apžvalga, apibendrintų tyrimų duomenys.</p> <p>Programa parengta atsižvelgiant į Vaiko raidos aprašą,</p>	
<p>Nebeliko vietos žemaičių indėliui į kovą su rusinimu (Kražių, Kęstaičių skerdynės), į lietuviškos raštijos ir pirmųjų mokslo darbų žemaičių – lietuvių kalba kūrimą. Nė vienoje klasėje neužsimenama apie iškiliausią ano meto asmenybę, eruditą kunigą, vienuolį, mokslininką Jurgį Ambraziejų Pabrėžą, kaip ir apie visą Kretingos pranciškonų vienuolyną, kuris buvo tapęs aktyviausiu slaptos lietuviškos literatūros platinimo židiniu; nebeliko Varnių, vieno pirmųjų, ryškiausio lietuviškos kultūros centro, nors vyskupas Motiejus Valančius, kad ir puse lūpų, bet paminimas, kartu su pirmos Lietuvos istorijos lietuvių – žemaičių kalba autoriumi Simonu Daukantu.</p>	<p>Iš dalis</p>	<p>Kai kurios temos atsirado, kai kurios perkeltos į vyresnes klases arba numatoma gilinti 11-12 klasėse.</p>

Bet ko tikėtis iš istorijos, kurios mokymosi turinys V-ai klasei apibrėžiamas taip: „Praeitis, dabartis ir istorijos mokslas. Lietuva Europoje: asmuo, bendruomenė, valstybė“? Tarsi esminis ir vienintelis Lietuvos kaip valstybės nuopelnas yra tik tas, kad ji – Europoje? O ar yra dar kita Lietuva, ne Europoje? O gal Lietuvomis vadintinos lietuvių bendruomenės Amerikos ar Australijos žemynuose?

Gilinantis į Programą stiprėja įspūdis, jog Lietuva programos autoriams yra kažkoks lyg atsitiktinai parinktas taškelis Europos platybėse, nes skurdžios, fragmentiškos žinios apie to taškelių istoriją, asmenybes nukišamos kažkur į paskutines eilutes. Štai V-je klasėje temai „Lietuva kaip karalystė ir kunigaikštystė“ laiko skiriama tiek pat, kaip ir temai „Abiejų tautų Respublika“, o kai taip planuojama, tai suprantama, kad nebelieka laiko tokiai „smulkmenėlei“, kaip Žemaičių kunigaikštystė ir žemaičiai. (Prisipažinsiu, labai norėčiau išgirsti, kaip mokiniams bus aiškinama Lietuvos valstybės kovų su kryžiuočių ir kalavijuočių ordiniais istorija, nutylint didvyrišką ir dramatišką žemaičių vaidmenį tose kovose...).

Gvildenant temą „Kelias į nepriklausomybę“, tarp „Nepriklausomos Lietuvos valstybės tėvų ir motinų“, žinotinų penktokams, nebeliko Jono Basanavičiaus. Jis iš užmaršties išnyra tik dešimtokams skirtose temose.

Temoje „Ką pasakoja svarbios XX a. Lietuvos ir Europos istorijos atminties vietos ir žmonės“ yra Aušvicas ir Černobylis, bet nėra Rainių, o tarp jaunuolių, kurie, Programos autorių nuomone, kūrė XX-XXI a. istoriją, yra Icchokas Rudaševskis, amerikiečių sportininkė – sprinterė Vilma Rudolph, bet nėra garsiausio lietuvių boksininko Algirdo Šociko, krepšininkų Modesto Paulausko, Arvydo Sabonio, nėra dargi jaunojo Romo Kalantos, nors jo auka itin stipriai buvo supurčiusi „tautų kalėjimą“ – SSSR.

Temoje „Antrojo pasaulinio karo baisumai vaikų ir suaugusiųjų istorijose“ nedovanotina nutylėta „vilko vaikų“ tragedija...

Atskirai išskirta tema „Lietuva ir lietuviybė pasaulyje“, kurioje siūloma nagrinėti lietuviybės centrą Čikagoje bei svarbų lietuviybės simbolių beigelių, bet pamirštamos etnines lietuvių salas Lenkijoje ar Baltarusijoje ar lietuviškai ornamentuoti kryžiai,

rūpintojėliai, statomi visame pasaulyje, kur tik susikuria didesnės lietuvių bendruomenės.		
Pasiūlymai: 1. Tarp 5 klasės „Lietuva Europoje: asmuo, bendruomenė, valstybė“ pateikto mokymosi turinio temų (Nr. 3-5) įtraukti Pirmojo pasaulinio karo temą; 2. Į 5 klasės sąvokų sąrašą įtraukti sąvokas: blokada, signataras.	Atsižvelgta iš dalies.	Numatyta, kad dėstant temą apie 1918-02-16 aptariamas ir I pasaulinio karo aspektai.
p. 14 - rekomenduojamuose siužetuose būtų gerai turėti temą apie kartografiją (istorinius žemėlapius ir jų reikšmę); p. 15 - parlamentarizmo genezės Europoje pristatymą sieti su vikingais yra visiškai nesusipratimas, nes tai D. Britanijos politinės istorijos dalykai. - Gediminas nėra Gediminaičių dinastijos pradininkas. Istoriografija seniai nustatė, jog dinastija prasidėjo XIII a. pabaigoje; p. 16 – XIX amžiaus Lietuva čia beveik „išnykusi“; - Lietuva ir lietuvių pasaulyje. Pristatant diasporos istoriją stinga pirmų emigracijų iš Lietuvos (XVI a. religinė, XIX a. politinė ir ekonominė) konteksto. Esamas vaizdas iškreipia migracinių procesų istorinės raidos pažinimą;	Atsižvelgta.	
6 klasė		
6 klasės BP taip kardinaliai nekeisti, Europos / pasaulio istorijos pilotinė apžvalga 6-oje klasėje -tikrai nėra blogai. O ją pakeitus, vaikai į 7 klasę ateis nežinodami net istorinių epochų (senovė, viduramžiai, naujieji laikai ir naujausieji laikai), o reikės nagrinėti jau giliau pasaulio istoriją.	Atsižvelgta.	
6 klasėje siūlau mažinti nagrinėjamų aspektų skaičių, daugiau gilinantis į likusių aspektų tematiką, taip suteikiant vaikams galimybę vėl ir vėl kartoti orientavimosi istoriniame laike ir erdvėje įgūdžius, nagrinėti įvairius šaltinius, juos lyginti tarpusavyje. Kitaip tariant ugdyti istorinį mąstymą, gilinantis į temą, o ne vartotojo mąstymą paviršiumi “praplaukiant” per daugelį skirtingų, nesusijusių temų. - Siūlyčiau palikti 10 nagrinėjamų aspektų. Galimos temos: Istorinė virtuvė; Sveikata, ligos ir higiena; Daiktų, kurie mus supa istorija; Žaidimų ir sporto istorija; Jausmai ir emocijos istorijoje; Knygos ir rašto istorija; Mokslo istorija; Krikščionybės istorija; Kitatikių Lietuvoje istorija (apjungiant visas nekrikščioniškas konfesijas, įskaitant žydus), Prekyba ir verslai.	Atsižvelgta. Temos sugrupuotos.	

<p>Jūsų pateikiama šeštos klasės programa man visai iškrenta iš viso programos konteksto. Įsivaizduokite, kad visose kitose klasėse istorijos dėstymą dėliojate chronologine seka, o šeštoje pagal temas: mados istorija, sporto istorija, naminių gyvūnų istorija, žaidimų istorija... Gal ir gerai atrodo, bet kokia nauda. Pastebėjau, kad kai vaikai mokosi temomis, tai jie visai pameta chronologinį vaizdą. Juk istorijoje labai svarbi priežastis ir pasekmė, kodėl vieną įvykį keičia kitas, o čia kažkoks šokinėjimas. Tokia istorija gal labiau tiktų pradinėse klasėse, o mes šeštoje klasėje jau galėtume dirbti rimčiau. Susidaro vaizdas, kad Jūsų pateiktas šeštos klasės kursas žymiai lengvesnis nei penktos. Gal reikėtų palikti 5-6 klasėse taip, kaip yra, tik įdedant per pusę temų apie istorijos dalyko mokymą.</p> <p>Dėl šeštos klasės kurso, tai reikėtų iš esmės pergalvoti, ką ir kaip joje dėstyti istoriją, ar tai, ką jūs siūlote, ar nuo šeštos klasės pradėti senovės istoriją, ar vis dėlto palikti kaip epizodinį kursą (epizodinis būtų gerai tuo aspektu, kad vaikai apie Europos ir kai kuriuos pasaulio istorijos įvykius sužipažintų jau šeštoje klasėje, nes jei to neliktų, tai tada reikėtų laukti tik devintos ar dešimos klasės).</p>	<p>Iš dalies. Temos sugrupuotos į blokus. Pasiekimuose aprašyti ugdomi gebėjimai, kurių reikia norint įvertinti įvykių priežastis ir padarinius, juos palyginti, išskirti pagrindinius istorinių įvykių bruožus bei kt.</p>	
<p>Bendrojoje istorijos ugdymo programoje numatytas nuoseklus Lietuvos ir Europos istorijos mokymas. Tačiau kai kurios 5-6 klasės turinio temos bus nemažas iššūkis ir mokytojams. Pritariame, kad svarbu dėmesį skirti istorijos tyrimui ir interpretavimui, istorinio pasakojimo kūrimui, bet tai turi vykti atsižvelgiant į mokinių amžių ir gebėjimus. Manome, kad kai kurios temos 5-6 klasėje yra per sudėtingos (arba tai mokytojo gebėjimas, kaip jas perteikti 5-6 klasės mokiniams kuo paprasčiau ir suprantamiau). Pavyzdžiui, 5 klasėje tema „Fotografijos istorijos bruožai“, „Gyvenimo praeityje rekonstrukcija“, 6 klasėje - „Istorija gamtoje“, „Sveikata ir higiena“ ir kt. . Tai daugiau patyriminis mokymas, nelieka jokio nuoseklaus istorijos mokymo. Temos labai plačios.</p> <p>Programoje daugiau dėmesio skiriama istorinio pasakojimo kūrimui. Tikimės, kad pradėjus mokytis nuo 5 klasės mokiniai gebės tokias užduotis atlikti, nes dabar jiems tai sekasi sunkiai - kurti istorinį pasakojimą, sieti su konkrečiomis vertybėmis.</p> <p>Pasigedome ir tarpdalykinės integracijos, pvz, lietuvių kalbos ir literatūros programoje 5 kl. kalbama apie Antikos mitus, o istorijos pamokose – tik 6 kl. Tai pastebima ir kitose klasėse.</p> <p>Manome, tikslingai, konkrečiai nurodyti pasiekimų lygių požymiai.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p>	<p>Atnaujinamos ne tik istorijos, bet ir lietuvių kalbos BUP, todėl tarpdalykinė integracija priklausys ir nuo kitų dalykų programų. Lygiagrečiai su BP rengiamos ir jų įgyvendinimo rekomendacijos.</p>

<p>Klausimas. Kokios pagalbos sulauks mokytojai ruošiantis dirbti pagal naujas Bendrąsias ugdymo programas?</p>		
<p>Programa VI-ai klasei. Temoje „Jausmai ir emocijos istorijoje“ siūloma gvildinti meilės, džiaugsmo, lūdesio, atjautos jausmus, iliustruojant juos garsių žmonių meilės istorijomis, (pavyzdžiui, Barbaros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto ir pan). Bet ar tikrai šeštokams būtinos tos meilės istorijos? Gal jos labiau tiktų aštuntokams ar devintokams, su atitinkamu auklėjamoju prieskoniu? O šeštokų emocinį pasaulį labiau praturtintų pavyzdžiai, išryškinantys tuos jausmus, be kurių valstybės kūrimas ir gynimas neįmanomi: patriotizmas, didvyriškumas, ištikimybė bei jos antipodas – išdavystė. Bet apie juos Programoje – nė žodžio! Kaip ir nė žodžio apie Margirį ir Pilėnus...O ko verta bus valstybė, jei nauja jos piliečių karta nežinos, kas yra patriotizmas?</p> <p>Supažindinant šeštokus su šventinėmis Europos tradicijomis, jie bus „turtinami“ žiniomis apie Vienos valsą ir Venecijos karnavalą, bet nieko-o-nieko nekalbama apie Dainų švenčių tradicijas Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, kitose Europos šalyse. Gal tu norėta pabrėžti, kad į Europos kultūrą Lietuva jokių tradicijų neįnešė?</p> <p>Programoje palyginti nemaža dėmesio skiriama žydams „litvakams“, bet kitoms į Lietuvą atkeliavusioms tautinėms grupėms - lenkams, baltarusiams, rusams, netgi karaimams ar totoriams, kurie Lietuvos valstybės istorijoje suvaidino ne mažesnę, o gal ir didesnę vaidmenį, nei žydai – jokio dėmesio. O paskui piktinsimės, kad lenkai Lietuvoje skelbiasi esą skriaudžiami?</p>	<p>Atsižvelgta.</p>	
<p>LMS atstovai, dalyvavę bendrųjų programų socialinio ugdymo istorijos projekto darbo grupėje, džiaugiasi nagrinėtu dokumentu ir jo turiniu. Vis dėl to, pastebime, jog 6 klasės mokymosi turinyje minėtos temos yra šalutinės ir galimai integruojamos į kitas privalomąsias mokymosi turinio temas. Atkreipdami į tai dėmesį, siūlome:</p> <p>1. 6 klasės, pateikto mokymosi turinio, „Lietuva Europoje: istorija kasdienybėje“ temas integruoti į kitų klasių nagrinėjamus aspektus. Tokiu būdu, 6 klasėse būtų galima labiau orientuotis į Europos (atskirais atvejais ir pasaulio) temas;</p>	<p>Atsižvelgta.</p>	

<p>2. 6 klasės, pateikto mokymosi turinio, „Lietuva Europoje: kultūra ir visuomenė“ temas: Grožio suvokimas istorijoje (Nr. 8); Svarbūs Lietuvos meno įvykiai ir kūriniai istorijoje (Nr. 9); Šventinės Europos Tradicijos (Nr. 10), taip pat integruoti į jau esamas turinio temas.</p> <p>Tinkamai integruotos temos leis moksleiviams labiau suprasti skirtingus istorinius laikotarpius, epochas, įsijausti į tuo metu vyraujančias visuomenės nuotaikas, požiūrį ir mąstyseną. Tam tikrus laikmečius suprasti plačiau, iš skirtingų perspektyvų, o 6 klasės mokymosi turinį paskirti platesniam pasaulio ar Europos istorijos pažinimui, sunkesnių ir daugiau laiko reikalaujančių temų nagrinėjimui.</p>		
<p>p. 19. - Kultūros bloke yra tik VU (?). Kur LDK dvarų kultūra ? - tikėjimų įvairovė. Žydų išskyrimas į atskirą bloką perteklinis, nenatūralus ir iškreipiantis visuomenės bendrą konfesinį paveikslą.</p>	Iš dalies atsižvelgta.	Ši tema atsiranda 8 klasės kurse
7 klasė		
<p>Siūlau dar kartą pagalvoti apie 7 ir 8 klasės kursą. Septintos klasės kursas labai ištemptas, kartais vaikams sakau čia pasakėlės, o aštuntoje klasėje tai jau dirbsime. kažkas jau minėjo, kad atrodo, kad mūsų vaikai kokią graikų istoriją mokės geriau nei patys graikai. Aštuntoje klasėje tikrai visko daug, visko reikia ir labai įdomu, bet labai trūksta pamokų skaičiaus. Realiai tu vieną pamoką mokiniams turėtum aiškinti teoriją, o kitą – dirbti su įvairiais šaltiniais. Bet to padaryti dėl laiko stokos neįmanoma.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dar kartą pasikartosiu, kad būtina į visų klasių programas įtraukti istorijos, kaip mokslo, aspektus, kaip ką nagrinėti, kaip dirbti, nes dabar gaunasi, kad mes dėstome istorines temas, įvykius, priežastis, pasekmes, bet visai pamirštame, kaip išmokyti vaikus nagrinėti žemėlapius, dokumentus, kaip tinkamai mokytis sąvokų, kaip tinkamai atsakyti į klausimus, kaip susisteminti informaciją. Per pamokas turime perteikti labai daug informacijos ir nelieka laiko praktiniam darbui. 	Atsižvelgta	Tai bus metodinėse rekomendacijose.
<p>7 klasėje 7 ir 9 skyriai persipynę, pasigendame chronologinio nuoseklumo: einama nuo graikų iki romėnų (8 skyrius), vėliau vėl grįžtama prie graikų.</p>	Atsižvelgta	

<p>Pasigendama kai kurių temų, pvz. civilizacijų istorijos temų. Kodėl kai kurios temos įkeltos prie pasirenkamų? Kritikuotinas 7 klasių temų pasirinkimas, pvz. žmogaus kilmės teorijos yra prie pasirenkamų? Kodėl? Kodėl Kinijos civilizacijos istorija prie pasirenkamų? Nežiūrima globaliau. 7 klasėje per mažas dėmesys upių civilizacijai. Kinų ir Indų civilizacijos tik tarp rekomenduojamų temų.</p> <p>Negalima pritarti Antikos laikotarpių ir civilizacijų maišymui. Pateikiami pavyzdžiai pagal K. Šleževičiaus vadovėlį 7 klasei. Temos panašiu principu išdėstytos, kaip siūlo programos autoriai. Jos persipina, nėra chronologinio nuoseklumo, vaikams tampa nesuprantamos. Nelieta ištisu laikmečių – Kretos ir Mikėnų civilizacijos. Siūloma arba remtis chronologiniu nuoseklumu, arba visų temų gretinimu: Atėnų demokratijos-Spartos karalystės - Makedonijos; Romos respublikos-Romos imperijos, Graikų-romėnų meno ir kultūros; graikų- romėnų politeizmo ir krikščionybės lyginimą. Per mažai dėmesio baltų istorijai, skiriama tik 1 tema.</p>		
<p>Kažkaip keistai visur „kišama“ despotija dar būtų suprantant kalbant apie senovės Egipto faraono valdžią, bet jau ir Tarpupyje bandoma ją platinti.</p> <p>Dar didesnis paradoksas Senovės Tarpupio medicinos pasiekimai, t. y. gydymas užkalbėjimai ir smilkalais priskiriama labai svarbiems pasiekimams „Mesopotamijos religinis ir kultūrinis gyvenimas: šumerų religija; rašto kultūra, mokyklos ir mokslo žinios (matematika, astronomija, astrologija, medicina)“ o apie senovės egiptiečių žmogaus kūno anatomijos išmanymą (sveikos – mumijos) ir jų naudotus chirurginius įrankius, kurie nedaug pakitę pasiekė ir mūsų dienas -ne žodžio.</p> <p>Tokios gausos faktų apie demokratijos raidą Senovės Graikijoje ir politinės Senovės Romos peripetijas gali pavydėti ne tik pirmojo kurso studentas, bet ir septintokų bendraamžiai iš Graikijos ir Italijos.</p>	Atsižvelgta	
<p>VII klasės programoje įvedama tema „Baltų gentys“, bet laiko tokiai lietuviams svarbiai temai gvildenti skiriama tiek pat, kiek ir žydų įsikūrimui Pažadėtoje žemėje ar Antikos kultūriniais ženklams, ir mažiau, nei valstybės ir valdžios santykiams senovės Rytų civilizacijose. O baltų kultūroms svarbi tema apie piliakalnius net iškeliamą už pagrindinės programos ribų į rekomenduojamas papildomas temas, šalia hinduizmo, šintoizmo bei Indijos civilizacijos.</p>	Atsižvelgta	
<p>p. 20-21 Mesopotamijos temos, manyčiau, per daug. Kitos Rytų civilizacijos išvis „išnykusios“.</p>	Atsižvelgta	

8 klasė		
<p>8 klasės kursas perkrautas. Laikomasi temų klasifikacijos: politika, visuomenė, idėjos, bet kalbant apie temų dėstymą: nėra chronologinio vientisumo. Pvz., temos: „Reformacija“, „Apšvieta. Pasaulėžiūros transformacija turėtų būti dėstoma po pačių idėjų paaiškinimo. Arabų ir islamo formavimosi istorija greta Bizantijos istorijos ir tik vieną pamoką, reiktų atskiros temos? Keisti vietomis 8 klasės I skyriaus temas, būtinai perkelti antrą temą.</p>	Atsižvelgta.	
<p>8 klasėje pasaulio istorijos naujuosius laikus nagrinėti iki galo, o visą ATR istoriją perkelti į 9 klasę. Tai labai paskatintų 9-oje klasėje prisiminti tai, ką nagrinėjo 8 klasėje ir sieti, lyginti...</p>	Iš dalies atsižvelgta	Temos perdėliotos, kad būtų atlaisvintas turinys, nebūtų perkrauta nei 8 nei 9 klasė.
<p>VIII klasei numatyta tema apie viduramžius ir ankstyvuosius naujuosius laikus - Lietuvos valstybės kūrimosi, klestėjimo ir smukimo intensyviausią laikotarpį. Tačiau Lietuvą sunku net įžiūrėti aišje kitų Europos valstybių istorijų, ir to nedėmesingumo nepajėgi kompensuoti tema „LKD paveldas už dabartinės Lietuvos ribų“, nes etninės lietuvių žemė taip ir liko už Programos ribų? O gal Programos kūrėjai apie jas patys nieko nežino?</p>	Atsižvelgta	
<p>Pasiūlymai: 1. 8 klasės temą „Valstybė ir valdžia viduramžiais: krikščionybės svarba valstybei“ išskaidyti į dvi atskiras temas, kadangi manome, kad visi nagrinėjami aspektai yra svarbūs ir būtini prie privalomojo mokymosi turinio bei nagrinėjamos temos informaciją moksleiviams bus lengviau įsisavinti. Temas siūlome skaidyti į pirmus tris nagrinėjamus aspektus ir ketvirtajam skirti atskirą temą;</p>	Iš dalies atsižvelgta	Apibendrinus visus pasiūlymus, 8 klasės turinys pertvarkytas, atsisakyta perteklinių temų, papildyta pasiūlytomis.
<p>VIII kl. asmenybių blokas – M. Radvilos Juodojo ir A. Kulviečio eliminavimas iš sąrašo nesuprantamas. Tai vienos ryškiausių XVI a. LDK politikos, Reformacijos asmenybės.</p>	Atsižvelgta	
9 klasė		
<p>Pasiūlymas iš "fantazijos srities": 9-10 klasėse istorijai skirti 3 savaitinės pamokas. Būtų tikrai logiška, bet sunkiai įgyvendinama, nes medžiagos apimtimi šių klasių programos tikrai labai plačios.</p>	Neatsižvelgta	BP rengėjai pasiūlymą perdavė ŠMSM atstovams.
<p>9 klasės kurse nurodytą temą „Paryžiaus taikos konferencija ir Versalio taikos sutartis (1919)“ logiškiau būtų nukelti į 10 kl. kursą. Todėl ir asmenybės kaip:</p>	Iš dalies atsižvelgta	Tema „Paryžiaus taikos konferencija ir Versalio taikos

<p>Tomas Vudras Vilsonas ar sąvokos Tautų Sąjunga turėtų būti nukeltos į 10 kl. kursą. Argumentas: 10 kl. kursas apima šį laikotarpį: 1. Naujausieji laikai (1918 m. - dabartis).</p> <p>P vz., Didžioji Prancūzijos revoliucija: nurodoma data 1789-1799, baigiasi tekstas direktorijos valdymu, o kur tuomet dingsta konsulas ? Italijos suvienijimas turi būti 1861 m., o ne 1870 m. Kai kurios datos įrašytos programoje, o kai kurios svarbios datos neįrašytos. Temų formulavimas nepavyko. Asmenybės surašytos chaotiškai, pagal pirmąjį vardo, ne pavardės raidę. Gal asmenybes reikėtų rašyti prie temų? Trūksta svarbių asmenybių, o kai kurios įkeltos neapgalvotai. Prie Didžiosios Prancūzijos revoliucijos reikėtų paminėti Mirabo, Maratą. Kodėl prie Italijos nepaminėtas Kavūras, Madzinis, Viktoras Emanuelis II ? Kodėl nei iš šio , nei iš to įkeltas Van Gogas? Trūksta reikalingų asmenybių, jos parinktos neapgalvotai, nelogiškai, neįdėtos esminės. Įkeltas Čarlzas Dikensas, o kur tuomet Verdis, kur kultūrinis vokiečių imperijos nacionalizmas?). reikėtų daugiau akcentuoti Tyzenhauzo reformas, Rietavo dvarą - inovacijų centrą. Paminėtamos pasaulio ir Lietuvos sufražistės, moterų vaidmuo ir netinkama sąvoka „<i>branduolinė šeima</i>“, tinkamesnis terminas – „mažoji šeima“.</p> <p>Pasigendama XIX-XX a. istorijos solidaus išmanymo. Kai kurių įmantrių pavadinimų, tokių, kaip <i>kryžkelė, žmogiškumo išbandymas ir trauminės patirtys</i> rekomenduotina atsisakyti. Didaktinis apipynimas kelia abejonių. Reikėtų programoje kelti kertinius dalykus.</p>		<p>sutartis (1919)“ palikta 9 klasės mokymosi programoje, siekiant sumažinti 10 klasių mokiniams tenkančią mokymosi krūvį. Baigiamoji chronologinė Didžiosios Prancūzijos revoliucijos riba pasirinkta atsizvelgiant į visuotinės istorijos sintezėse vyraujančią periodizaciją. Kitos galimos baigiamosios revoliucijos ribos: 1794 m. arba 1804 m. dabartinėje historiografijoje aptinkamos gana retai.</p>
<p>Žymiai didesnius kiekius sąvokų, asmenybių, faktų aptinkame devintoje ir dešimtoje klasėse. Atrodo , programos rengėjai iš inercijos bando „perkelti“ ydingą praktiką, kuri susiformavo, istorijos brandos egzaminuose ir programoje, kuomet prisidengiant „krūvių mažinimu“ ir „visų reikalingų faktų“ surinkimu ir pateikimu, istorija virsta enciklopediniu kryžiažodžiu sprendimais.</p>	<p>Iš dalies atsizvelgta</p>	<p>Iš 9-10 klasių programų išimtos kai kurios asmenybės ir potėmės.</p>
<p>IX klasei numatyta tema „XIX a. politinė Europa...“ su jos revoliucijomis ir tautiniais sąjūdžiais. Suminimas ir „Nacionalinis judėjimas Lietuvoje“, bet realiai jis pranyksta „šeštąja“ sese tarp kitų penkių, lyg nebūta Varnių šviesos ir Kražių, Kęstaičių skerdynių, nei Kretingos vienuolių ir kunigų, kurių veikla į draudžiamos lietuviškos spaudos platinimą ir rašymą įtraukė net ir grafitę Mariją Tiškevičiūtę... Bet Programos kūrėjų nuomone, Lietuvos moksleiviams svarbiau žinoti apie Vienos kongresą ar nacionalinių valstybių kūrimąsi Italijoje ir Vokietijoje...</p>	<p>Iš dalies atsizvelgta</p>	<p>„Nacionalinio judėjimo Lietuvoje“ tema praplėsta, įtrauktas žemaičių bajorų kultūrinis sąjūdis. Daugiau dėmesio skirta lietuvių gyvenamoms žemėms XIX a. Atskira potėmė skirta Mažajai Lietuvai XIX a. – XX a. pr.</p>

<p>Kas galėtų paaiškinti, kodėl programoje daugiau laiko numatyta ATR, o štai savarankiškai egzistavusiai LDK – kur kas mažiau? Kad įkaltų moksleiviams į galvą, jog savarankiškos Lietuvos valstybės kaip ir nebuvo, o jei buvo, tai vis sąjungoje su kuo nors?</p> <p>XVIII-XX a. nematerialųjį paveldą Lietuvoje siūloma nagrinėti per Mykolo Riomerio, Česlovo Milošo, Ježi Giedrojco asmenybes, dėl kurių neturėčiau pretenzijų, jei programos autoriai nebūtų pamiršę Oskaro Milašiaus, kuris buvo ne tik kūrėjas, rašytojas, bet ir tarnavo Lietuvos valstybei, eidamas diplomatinės pareigas Prancūzijoje (buvo Lietuvos diplomatinis sekretorius, atstovavo Lietuvai Tautų Sąjungoje ir t.t.), todėl jo nuopelnai Lietuvos valstybei, jos istorijai gerokai didesni nei, sakykim, jo gerbiamo bendrapavardžio.</p>		
<p>p. 25 IX kl. kurse reiktų rimčiau sudėlioti tautino atgimimo dalykus. Esamas vaizdas primena šiuolaikinės istoriografijos mentalinį virusą, kai XIX a. Lietuvos istorijoje išryškinamos tautinės mažumos, tačiau nebelieka TAUTOS.</p>	<p>Atsižvelgta</p>	<p>Lietuvių nacionalinio judėjimo tema XIX a. – XX a. pr. praplėsta (įtrauktas žemaičių bajorų kultūrinis sąjūdis, knygnešių veikla).</p>
<p>10 klasė</p>		
<p>10 klasės Programa yra šiek tiek sutrumpinta - tai sveikintina. Palikta mokytojui galimybė rinktis iš papildomų temų. Programą reiktų pradėti nuo teritorinių pokyčių po I-ojo pasaulinio karo. Šiek tiek sumažinti asmenybių kiekį.</p>		<p>Teritorinių pokyčių po Pirmojo pasaulinio karo problematika yra 9 klasės programoje siekiant sumažinti dešimtų klasių mokiniams tenkančią mokymosi krūvį.</p>
<p>X klasei numatyta tema „Pasaulis padalintas geležinės uždangos“, tačiau tokiam unikaliam visai Rytų Europai reiškiniui - Lietuvos partizanų karui su SSSR - laiko vėl, kaip ir senojoje programoje, skiriama nepateisinamai mažai, mažiau nei ginklavimosi varžyboms ar Karibų krizei. O kai nagrinėjamos socialistinio lagerio krizes, prisimenami Vengrijos ir Čekoslovakijos sukilimai, bet nė žodžio - apie įvykius Gruzijoje (Sakartvele), po kurių Sovietų armijoje buvo išformuotos</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p>	<p>Lietuvos partizanų karas su SSRS 10 klasės programos 6 temoje išskirtas į atskirą potemę.</p>

<p>nacionalinės divizijos, nepri(si)menami įvykiai Kaune per Vėlines, Romo Kalantos susideginimas, nors tie įvykiai, ugdant moksleivių pasididžiavimą savo tauta, nelyginamai svarbesni, nei Karibų krizė ar sukilimas Vengrijoje.</p> <p>Nerasta vietos ir katalikų bažnyčios vaidmeniui Lietuvos laisvėjimo procese, neminimi nei KGB nužudyti kunigai, nei ilgai gyvavęs pagrindinis leidinys „Lietuvos katalikų bažnyčios kronika“. Atrodo, kad per Lietuvos istoriją vėl pervaziavo KGB cenzūros tankai.</p> <p>Iš skyriaus apie XX a. trauminę atmintį ir jos paveldą Lietuvoje išcenzūruota RAINIŲ tragedija, nors suformuluota speciali tema „Istorinės diskusijos dėl lietuvių kolaboravimo su naciais ir sovietais.“</p>		
<p>Pasiūlymai: 1. Į 10 klasės rekomenduojamas temas įtraukti rasizmo ir jo istorijos temą.</p>	Atsižvelgta	
<p>10 klasė. Naujausieji laikai (1918 m. - dabartis) 2 temoje – „Tarpukario Europos kryžkelė: tarp demokratijos ir totalitarizmo“ – išskiriama tema „Demokratinė Europa: Didžiosios Britanijos ir Čekoslovakijos politinė raida“. Pagrįstai turėtų būti įtraukta Prancūzijos politinės raida, nes ji labiau atspindi Europos žemyninėje dalyje veikusią „Liaudies frontų“ judėjimą XX a. 4-jame dešimtmetyje.</p> <p>Bent jau pasirenkamo turinio sritin įtraukti Juzefo Pilsudskio Sanacinio režimo įvedimą Lenkijoje, tiek chronologiškai, tiek formos prasme geriau autoritarinio valdymo pavyzdį, kas yra svarbu ir atsižvelgiant į nūdienos aktualijas.</p> <p>Nesuprantamas ir Juzefo Pilsudskio neįtraukimas į temos ribose žinotinų asmenybių sąrašą.</p> <p>Labai daug asmenybių įtraukta į 10 kl. Istorijos kursą. Ar tikrai jos visos būtinos? Ar tikrai 10 kl. mokiniui reikėtų apibūdinti tokias asmenybes kaip Abraomas Suckeveris? Gal geriau mažiau, bet kokybiškiau? Juo labiau, kad prie pasiekimų lygių nurodyta, kad mokinys turi gana plačiai gebėti jas analizuoti: „<i>Sieja žinotinas naujųjų ir naujausiųjų laikų istorines asmenybes su jų gyvenimo laikotarpiu, istorine erdve, istoriniu įvykiu arba reiškiniu.... „nurodo svarbiausių naujųjų ir naujausiųjų laikų istorinių asmenybių iškilimo aplinkybes, kontekstą, komentuoja sąlygas, kuriomis jos veikė, veiklos bruožus ir jų poveikį to meto istoriniams įvykiams ir reiškiniams“ ... „vertina istorinę asmenybę iš naujo istorinio konteksto pagal savarankiškai pasirinktus kriterijus; vertindamas asmenybės veiklą sieja ją su tos asmenybės veiklos motyvais arba kitais</i></p>	Iš dalies atsižvelgta	<p>Potemės “Demokratinė Europa” turinys pakoreguotas, vietoje Didžiosios Britanijos pasirinkus siūlytą Prancūzijos politinės raidos atvejį.</p> <p>Terminai “Nepriklausomybės karas 1918-1920” ir “Lietuvos partizanų karas su SSRS” vartojami šiuolaikinėje lietuvių istoriografijoje, todėl prasminga juos įtraukti ir į mokymosi programas.</p>

išoriniais veiksniais. Argumentuotai įrodo istorinių asmenybių įtaką nagrinėjam laikotarpiui, regionui, jų svarbą šių dienų pasauliui. Kuria trumpas istorijos asmenybių biografijas“ ir t.t

Būtų tikslinga prie programoje nurodytų sąvokų, asmenybių, datų nurodyti ir rekomenduojamus analizuoti istorijos šaltinius. Kai kurie iš jų jau yra programoje (pvz. „Žmogaus ir piliečių teisių deklaracija“), tačiau kiti, kaip pvz. 1922 m. ar 1938 m. konstitucija nenurodyti ir t.t., todėl lieka neaiškūs istorijos šaltinių atrinkimo kriterijus.

27 psl. 6 tema: Dėl temos pavadinimo: kodėl Nepriklausomybės karas 1918-1920 m., o ne nusistovėjęs terminas Nepriklausomybės kovos? Taip įvedama painiava, nes toks terminas labiau siejamas su JAV Nepriklausomybės karu.

Dėl „Klaipėdos krašto prijungimo“ formulotės: vėl atsiranda painiava mokiniams. Mokiniai turi sąvoką aneksija. Dar žino anšliusą, taigi gali painiotis.

„Antras pasaulinis karas“: ar aktualu akcentuoti įvykius Ramiajame vandenyne, o kitos svarbios temos nukeltos prie rekomenduojamų?

Dėl temos: „Lietuvos partizanų karas su SSRS“. Nors tai ir prasminga vadinti karu, bet tai labiau ginkluotos pokario rezistencijos politinis vertinimas, o temą įvardinti Lietuvos laisvės kovomis, juolab kad ir patys partizanai taip savo kovą įvardino, tai didaktiškai labiau pagrįsta. Deportacijų derėtų vadinti prievartinėmis deportacijomis. 10 klasės kurse per mažas dėmesys lenininės ir stalininės SSRS raidai pasaulio ir mūsų istorijai. Per mažas dėmesys antinaciniam ir ypač antisovietiniam pasipriešinimui Lietuvoje.

Dėl termino: „Socialistinio lagerio krizė“: jei ankstesnis terminas „socialistinis blokas“, tai jį protinga būtų ir palikti. XX a. trauminė atmintis ir jos paveldas dabartinėje Lietuvoje: istorinės diskusijos dėl lietuvių kolaboravimo su naciais ir sovietais – kontekstas nėra aiškus, ar kiekvienos diskusijos argumentai ir nuomonė gali būti priimtini.

Dėl Vietnamo ir Afganistano karų. Kodėl Korėjos karas nukeltas į rekomenduojamą temų skiltį? Kinijos iškilimas yra svarbu, o šaltojo karo temose ši tema nukelta prie rekomenduojamų? Ar Kinijos valstybę teisinga vadinti komunistine? Nes SSRS yra socialistinė. Reikia tiksliai rašyti valstybių pavadinimus.

Prie rekomenduojamų temų įkelta papildoma tema „Izraelio valstybės sukūrimas“: Ar tikrai apgalvotai? Siūloma akcentuoti lokalinio konflikto problemą Artimuosiuose Rytuose.

<p>p. 27 Klaipėdos prijungimas 1923 m. (?). 1923 m. buvo Klaipėdos UŽĖMIMAS. Teisinis prijungimas buvo 1924 m. jeigu mokinius mokome taisyklingai naudoti istorines definicijas, programoje juolab reiktų jas vartoti tiksliai.</p> <p>p. 28 Pasaulis, padalintas geležinės uždangos. Keisčiau į – Europa, padalinta geležinės uždangos.</p> <p>XX a. pab. Lietuvos asmenybių sąrašė visų prezidentų įrašymas istorinių asmenybių sąrašė perteklinis. Istorškai pagrįsta būtų tik A. Brazausko ir V. Adamkaus įrašymas, atsižvelgiant į Lietuvos strateginę raidą iki 2004 m. D. Grybauskaitės personalija atrodo keistai. Jos „epochoje“ Lietuva nepatyrė jokių esminių virsmų, plius jos kaip istorinės asmenybės adekvatus įvertinimas dar tik laukia savo istoriko plunksnos.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p>	<p>Klaipėdos užėmimui, derybų su Ambasadorių konferencija dėl konvencijos sutarties ir suvereno teisių į Klaipėdos kraštą perdavimo Lietuvai procesui apibrėžti, programoje pasirinktas „prijungimo“ terminas. Pakoreguotos proceso chronologinės ribos – 1923-1924 m.</p>
<p>Neatsižvelgta į rekomendaciją įtraukti ES temas į istorijos mokymo 9 ir 10 klasėse programą. Sutinkame su pastaba, kad dalis mūsų siūlomų temų yra tinkamesnės pilietinio ugdymo pamokoms, bet manome, kad būtina į istorijos dėstymą įtraukti Europos vienijimosi po Antrojo pasaulinio karo ir europinės integracijos dalykus. Atkreipiame dėmesį, kad į istorijos mokymo programas jau yra įtraukta NATO ir kitų karinių blokų susikūrimo tema, todėl maloniai prašytume panašiu principu įtraukti ir Europos integracijos bei ES ištakų temą.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p>	<p>Po Antrojo pasaulinio karo prasidėję europinės integracijos procesai įtraukti į 10 klasės mokymosi programos 7 temą (potemė „Vakarų Europos ekonominė integracija ir Gerovės valstybės susiformavimas (Švedijos pavyzdys)“).</p>
<p>Asmenybės</p>		
<p>Pastebime, jog tarp istorinių asmenybių moksleiviai dažnai pasigenda moterų veikėjų. Todėl, siūlome į istorinių asmenybių sąrašą įtraukti daugiau moterų veikėjų, prie privalomojo turinio priskirtų asmenybių ir skirti po lygiai tiek pat dėmesio ir moterims, ir vyrams. Siūlome tai taip pat paminėti dokumento 33 psl., 40 psl., 49 psl., „1.3. Asmenybių vaidmuo istorijoje“ punkte.</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta</p>	<p>Sąrašas papildytas moterų asmenybėmis, tačiau po lygiai skirti dėmesio neišėina dėl natūralių istorinių procesų.</p>

